

Kritéria kvality metod a výzkumného šetření

Kateřina Vlčková

Přednášky k Základům pedagogické metodologie

PdF MU Brno

1

Kritéria kvality metod a výzkumného šetření

- **Objektivita**
  - objektivita v provedení, vyhodnocování, interpretaci
- **Validita** = *platnost, pravdivost*
  - obsahová, konstruktová, kriteriální, souběžná, predikční; interní, externí
- **Reliabilita** = *spolehlivost, přesnost*
- **Normování, standardizace**
- **Pomocná kritéria**
  - ekonomičnost,
  - užitečnost
  - srovnatelnost
  - akceptace výzkumné techniky

2

Validita

- = platnost a pravdivost
- = schopnost výzkumného nástroje zjišťovat to, co zjišťovat má
- Měříme to, o čem si myslíme, že měříme?
- lze mluvit o různém stupni validity výzkumného nástroje

3

Typy validity

- **Obsahová**
- **Konstruktová**
- **Kriteriální**
  - Souběžná
  - Predikční
- **Vnější**
- **Vnitřní**

4

Obsahová validita

- Stanovuje, do jaké míry je obsah výzkumného nástroje v souladu s obsahem zjišťované oblasti
- Stanovuje se posudkem expertů (škály)
  - učitel dá test posoudit kolegovi

Př. Test – vědomostí z anatomie

- Jsou v něm všechny důležité prvky učiva, které učitel probral?
- Jsou tyto prvky zastoupeny v testu proporcionálně?
- Položky testu s nízkou validitou se přepracují

5

Konstruktová validita

- **Konstrukt = abstraktní pojem**
  - vědomost, dovednost, schopnost, strategie, inteligence, ...
- Zjišťuje výzkumný nástroj konstrukt, který chceme zjišťovat?

2 způsoby zjišťování:

- a) Výsledky jednoho nástroje se srovnají s jinými nástroji, o kt. je známo, že má vysokou validitu
- b) Názor expertů

6

Kriteriální validita

- Míra shody mezi výsledky výzkumného nástroje a jiného hodnocení, měření udělaného podle známého a ověřeného kritéria
- **Souběžná validita**
  - Srovnání výsledků s určitým kritériem (př. jiným výzkumným nástrojem)
  - Př. Výsledek testu tvořivosti se srovná s výtvy daných osob
  - Míra shody se vyjadřuje pomocí korelačního koeficientu
- **Predikční validita**
  - Srovnání se uskutečňuje s časovým odstupem
  - Př. výsledky testu studijních předpokladů se srovnají s výsledky studia na univerzitě

7

Vnější validita

- **Reprezentativnost výzkumu**
- **Zobecnitelnost výsledků (na jakou populaci)**
- **Vnější validita je průkazná – výsledky výzkumu mají predikční hodnotu pro další výzkumy i pro realitu**
- **Př. Test, který by predikoval uplatnění absolventů PdF v praxi a výsledky testu by korelovaly s reálným uplatněním absolventů**

8

Vnitřní validita

- **Výzkumný nástroj umožňuje jednoznačnou interpretaci výsledků**
- **Co negativně ovlivňuje vnitřní validitu?**
  - **Specifické události mezi měřeními**
    - Výměna učitele, změna vzdělávacího programu
  - **Plynutí času**
    - K pozitivnímu zlepšení výuky může dojít pouhým plynutím času
  - **Předchozí zkušenosti zkoumaných osob s podobným výzkumem**
  - **Nenáhodný výběr vzorku**
  - Atd.

9

Reliabilita

- = míra přesnosti a spolehlivosti výzkumného nástroje
- Sluneční hodiny mají nižší reliabilitu než mechanické, jejich přesnost kolísá v závislosti na ročním období
  - Elektronické hodiny mají vyšší reliabilitu než mechanické (opotrebování atd.)
  - **Dobré výzkumné výsledky nelze získat s nereliabilními výzkumnými nástroji**

10

Způsoby stanovení reliability

- **Opakování měření**
  - Reliabilita je tím vyšší, čím menší jsou odchylky mezi opakovanými měřeními
  - Př. Test – zda do výsledků nevstoupilo nic jiného, co by žákovy výsledky ovlivnilo
- **Ekvivalentní formy výzkumného nástroje u téže skupiny osob**
- **Zjistit vnitřní konzistenci nástroje**
  - půlení – zjistit shodu ve výsledcích obou polovin
- **Shoda mezi posuzovateli**
  - Oba použijí tentýž nástroj, pokud jsou jejich výsledky shodné, reliabilita je pravděpodobně dostatečná

11